

4. Opførelse af et elektrisk Kraftværk (Højspændingsværk) til Udnyttelse af den ved Faldet tilvejebragte Vandkraft. Vandet til Kraftværket tages fra det under 3. nævnte Reservoir, der tjener til Udjævning af de daglige Uregelmæssigheder imellem Vandtilførselen og Vandaftagningen.

Om dette Forslag udtalte Kommissionen, at der vistnok „kan næres Forventning om, at de tilvejebragte Planer om end maaske ikke straks og maaske ikke netop i den Form, hvori de her foreligger, vil blive optagne til Virkeliggørelse af Mænd eller Associationer — maaske snarere Kommuner —, der raader over den tilstrækkelige Kapital og Evne til at føre dem ud i Livet. At Staten selv skulde overtage denne Opgave, kan Kommissionen ikke tilraade“. Da Elektricitetskommissionen, som Betænkningen blev forelagt til Erklæring, udtalte sig i væsentlig Overensstemmelse hermed, ansaa man det for rettest at afvente, at Initiativ til Sagens Fremme blev taget fra anden Side end Statens. Dette skete ved et Andragende af 28. Maj 1914, hvori Direktørerne L. Broberg, S. A. Faber og A. R. Angelo samt Overretssagfører L. A. Dam og Ingeniør Kr. Thomsen anholdt om den til Planens Iværksættelse fornødne Koncession, hvorved dog er at bemærke, at Andragendet ikke forudsætter Gennemførelsen af det ovenomhandlede Forslag, men derimod af et senere af Ingeniør Thomsen udarbejdet Forslag, der kun i skitseret Skikkelse havde været forelagt Kommissionen af 1909, og af hvilket den derfor ikke havde kunnet foretage nogen kritisk Vurdering. Ifølge dette nye Forslag bortfalder Opstemningen af Silkeborg Langsø og som en Følge deraf Kanalanlægget; der anlægges en enkelt Opstemningsdæmning over Gudenaadalen nedenfor Tangeaaens Udløb, eventuelt i Forbindelse med en kortere Tilledningskanal, og ved en Uddybning af Gudena fra Bjerringbro til Tange opnaas der en Faldhøjde af ca. 9 m — i Modsætning til det tidligere Forslags 8 m —, med hvilken Faldhøjde der efter Gudenaens Vandføring maa antages af Værket at kunne frembringes ca. 6 Mill. effektive Kilowattimer aarlig. Det fornødne Reguleringsbassin tilvejebringes ved en Opstemning af selve Gudenaen umiddelbart ovenfor Dæmningen fra Tange til Kongensbro, men for at dette kan ske, vil det være nødvendigt at ekspropriere et 5 à 600 ha stort Areal, hvorpaa der findes 18 Gaarde og Boelsteder, hvoraf den største Del skal sættes under Vand.

Over det saaledes foreliggende Andragende har man indhentet de som Bilag aftrykte Erklæringer, nemlig:

1. Fælleserklæring af 18. Januar 1917 fra Vandbygningsdirektøren og Elektricitetskommissionen med tilhørende Specialerklæringer og

2. Erklæring af 17. Januar d. A. fra Landbrugsministeriet med tilhørende Betænkninger fra det kgl. danske Landhusholdningsselskab og fra Fiskeridirektøren.

Som det vil ses udtales det i disse Aktstykker fra sagkyndig Side, at det paatænkte Foretagende som elektrisk Kraftcentral — dog med alt Forbehold med Hensyn til de for Tiden gældende „Krigspriser“ — maa siges at hvile paa en god og sund økonomisk Basis, og at Centralen foruden at levere Lys og Kraft til Egne, der hidtil ikke har haft Adgang dertil, vil kunne tjene som Reserve og Supplering for de allerede bestaaende Værker i de paagældende Egne. Vandbygningsdirektøren har intet mod det foreliggende vandbygningstekniske Grundlag som saadant at erindre, men det er en Selvfølge, at alle Planer maa underkastes Vandbygningsvæsenets nærmere Undersøgelse og Godkendelse, forinden der skrides til Udførelsen, som maa ske under dets Tilsyn. For Fiskeriets Vedkommende mener Landbrugsministeriet, at dets Interesser under Hensyn til Sagens øvrige Betydning vil kunne betragtes som tilstrækkelig varetagne, naar der paalægges de eventuelle Koncessionshavere visse nærmere angivne Forpligtelser. Hvad endelig angaar de ret betydelige Ekspropriationer, der — som ovenfor omtalt — vil være nødvendige for Sagens Gennemførelse efter Koncessionsansøgernes Plan, er Landbrugsministeriet og det kgl. danske Landhusholdningsselskab efter en af dette paa Stedet foretagen indgaaende Undersøgelse enige om, at en Afvejelse af de paagældende Arealers relativt ringe Værdi paa den ene Side og det planlagte Foretagendes Betydning paa den anden Side maa føre til, at man ikke af denne Grund bør modsætte sig Foretagendets Fremme, men kun drage Omsorg for, at saavel de Grundejere, hvis Ejendomme helt eller delvis erhverves, som de tilstødende Lodsejere faa deres Interesser varetagne i videste Omfang.

Imidlertid er der i samtlige de afgivne Erklæringer Enighed om, at Sagens Fremme i en væsentlig Grad bør være afhængig af, hvorvidt der gennem Udtalelser fra de kommunale Raad i de Egne,